

Erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

Eduskunta
Suuri valiokunta

Viite: U 1 / 2026 VP

**PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO: U 1/2026 VP
VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE KOMISSION SOTILAALLISEN
LIKKUVUUDEN TIEDONANNOSTA SEKÄ KOMISSION EHDOTUKSESTA EUROOPAN
PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI SOTILASALAN TARVIKKEIDEN,
TAVAROIDEN JA TOIMENPIDEKEHYKSEN PERUSTAMISESTA**

Tuemme Suomen kantaa sotilaallisen liikkuvuuden edistämässä, mutta esitämme siihen muutamia täydennyksiä. Ennen kaikkea olemme samaa mieltä poikkihallinnollisen yhteistyön ja koko yhteiskunnan kattavan lähestymistavan tärkeydestä sekä puolustuksen, kriisivarautumisen ja rajaturvallisuuden rahoituksen osuuksien kasvattamisesta unioniin tulevassa rahoituskehyksessä.

Sotilaallisen liikkuvuuden kehittäminen ja joustavoittaminen on yksi keskeisimmistä tekijöistä Euroopan puolustuskyvyn parantamisessa. Infrastruktuurin ja liikennevälineiden kehittämisen lisäksi on tärkeää, että lupakäytäntöjä ja toimintamalleja harmonisoidaan, ja että kaikilla asianmukaisilla toimijoilla on tilannetietoisuus infrastruktuurin käytettävyydestä. Emme kannata Komission toimivallan ulottamista jäsenmaiden päätäntävallan piiriin, puhumattakaan sotilaallisen suorituskyvyn ja logistiikkajärjestelmän suunnittelusta. Peräänkuulutamme vahvaa yhteistyötä Naton ja EU:n jäsenmaiden sekä komission välillä päällekkäisten toimintojen ja organisaatioiden välttämiseksi.

Haluamme täydentää Suomen kantaa seuraavilla kokonaisuuksilla, joita korostimme laajennetulle puolustusjaostolle 9.12.2025 antamassamme lausunnossa.

1. Yleisiä huomioitamme asetusehdotukseen

Asetusehdotuksen COM(2025) 847 final soveltamisala on teollisuuden kannalta hieman epäselvä. Näkemyksemme mukaan ehdotuksen mukainen sääntely voi tulla sovellettavaksi myös tilanteissa, joissa puolustusmateriaalin tai sen osan omistaja tai vastaanottaja on teollinen toimija, jos kyse on sotilaallista tarkoitusta palvelevasta kuljetuksesta. Sääntely ei kuitenkaan koskisi ns. normaalia kaupankäyntiä eikä muuttaisi puolustusmateriaalin siviilikuljetuksia. Sen sijaan asetus voi tulla sovellettavaksi myös teollisten toimijoiden suorittamiin tai niitä koskeviin kuljetuksiin silloin, kun kuljetus liittyy jäsenvaltion sotilaalliseen käyttöön tai logistiikkaan. Huomautamme, että puolustusmateriaalikauppa lähtökohtaisesti liittyy jäsenvaltioiden sotilaalliseen käyttöön. Teollisuuden asema asetusehdotukseen jää siten epäselväksi. Esitämme, että Suomi ottaisi neuvotteluissa asian esille (olettaen, että tulkintamme on oikea).

Erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

Suomi, Baltian maat ja Puola ovat irtisanoutuneet Ottawan sopimuksesta, eikä yksikään näistä maista ole mukana rypäleaseiden kieltosopimuksessa. Suomessa teollisuus on ilmoittanut valmiudestaan valmistaa jalkaväkimiinoja – mahdollisesti myös vientituotteiksi. Asetusehdotus jättää tällaisten aseiden kuljetuksen ja mahdolliset rajoitukset sovellettavan kansainvälisen oikeuden ja jäsenvaltioiden omien sitoumusten varaan. Tältä osin voidaan katsoa, että sotilaalliseen liikkuvuuteen voi tulla katvealueita jäsenmaiden asettamien rajoitteiden takia.

Huomautamme, että asetusehdotuksesta puuttuu aineeton liikkuvuus- ja yhteensopivuushaaste, joka liittyy sähkömagneettisen spektrin käyttöön. EU-maiden rajojen yli liikkuva sotilasjoukko (EU-maa, NATO-jäsen) tuo mukanaan valtavan joukon sähkömagneettisessa spektrissä operoivia johtamis-, tietoliikenne- ja sensorijärjestelmiä. Näiden järjestelmien kuljettaminen ja käyttäminen EU-maissa tulee sallia operatiivisen tehtävän toteuttamiseksi. Myös teollisuus on tarvittaessa katettava riittävillä luvituksilla näiden järjestelmien kunnossapidon, jatkokehittämisen ja testaamisen varmistamiseksi. Tavoitetilassa kansalliset lainsäädännöt olisi harmonisoitu, koska sähkömagneettinen signaali ei tunne rajoja.

2. Yksityiskohtaisia huomioita

Kuljetusten solidaarisuuspooli

Komission asetusehdotus ei juurikaan ota huomioon sitä, että suuri osa kuljetuskapasiteetista on yksittäisten toimijoiden hallussa ja että joillain jäsenvaltioilla on menetelmät näiden resurssien käyttöönottamiseksi (Suomessa ottoajoneuvot). Komission pääsy ajoneuvorekistereihin antaisi siten väärän kuvan käytettävissä olevasta kapasiteetista sekä puuttuisi Suomen Puolustusvoimien logistiikkajärjestelmään. Huomautamme myös, että Suomessa myös kriittisillä yrityksillä on mahdollisuus varata ajoneuvojaan omaan käyttöönsä. Tuemme siten voimakkaasti Suomen kantaa kansallista turvallisuutta ja maanpuolustusta koskevan tiedonjaon herkkyyksien tarkoituksenmukaisesta huomioimisesta. Komission toimivaltaa sotilaallisten (ml. logististen) suorituskykyjen suunnittelussa tulisi ylipäätään täsmentää suhteessa Natoon ja EU-jäsenmaihiin.

EU – NATO yhteistyö

Kannatamme Suomen kantaa EU:n ja Naton välisen tiedonvaihdon varmistamisesta sekä ennen kaikkea päällekkäisyyksien välttämisestä liittokunnan toimien kanssa. Kannamme huolta siitä, että komission esityksessä mainitun järjestelmän ”Military Mobility Digital Information System” käyttöönoton myötä on vaara komissioon syntyvästä päällekkäisestä toiminnosta Naton kanssa. Lisäksi järjestelmää käytettäisiin salaisen tiedon hallintaan joukkojen siirtämisestä aikatauluineen, mikä puolestaan on erittäin herkkää sotilaallista tietoa. Suomen tulisi ajaa vastaavan järjestelmän kehittämistä Natossa. Teollisuus voisi olla järjestelmäkehityksessä mukana Naton asettamien vaatimusten ja kilpailutuksen mukaisesti.

Muita huomioita

Erityisasiantuntija Klemola, pääsihteeri Karanko

Komission esityksen artikkelissa 34 esitetään toimenpiteet, joilla jäsenmaiden tulee suojata alueillaan sijaitsevaa avaruusinfrastruktuuria (Spatial Data Infrastructure, SDI). Teollisuus on mielellään mukana tukemassa Suomen valtiota Suomen alueella sijaitsevan avaruusinfrastruktuurin suojaamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Komission ehdotuksessa viitataan monissa kohdissa regulaation testausympäristöihin (regulatory sandboxes). Teollisuus on mielellään mukana auttamassa komissiota ja jäsenvaltioita sotilaalliseen liikkuvuuteen liittyvien testausympäristöjen kehitystyössä, varsinkin kuin käytäntö on osoittanut regulaation ristikkäisvaikutusten hallinnan olevan melko haasteellista. Kehitystyö voisi olla luonteeltaan erillisrahoituksella toteutettavaa tai osa tulevaisuuden tutkimusohjelman digitaalisia ratkaisuja (Horizon Europe).

3. Esitämme seuraavia täydennyksiä Suomen kantaan

1. Suomi ottaisi neuvotteluissa esille teollisuuden aseman suhteessa kuljetuksiin.
2. Suomi ylläpitäisi keskustelua sähkömagneettisen spektrin käyttöön liittyvän lainsäädännön harmonisointitarpeesta.
3. Komission toimivaltaa sotilaallisten (ml. logististen) suorituskykyjen suunnittelussa tulisi täsmentää suhteessa Natoon ja EU-jäsenmaihiin.
4. EU:n Military Mobility Digital Information System -järjestelmän kehittämisen sijaan vastaava järjestelmä kehitettäisiin Naton viitekehykseen.